

**ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΛΥΣΕΙΣ ΣΤΗ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ**

ΘΕΜΑ Α

A1. Οι κύριες έννοιες που απαιτούνται για να αποδοθούν τα αίτια της υπογεννητικότητας που θέτει η εστιασμένη περίληψη είναι οι ακόλουθες:

- ❖ Οικονομικές δυσχέρειες.
- ❖ Υψηλό κόστος ζωής.
- ❖ Επαγγελματική αβεβαιότητα.
- ❖ Υποχώρηση του κράτους πρόνοιας.
- ❖ Αδυναμία συνδυασμού επαγγελματικών και οικογενειακών υποχρεώσεων.
- ❖ Κρίση των ανθρώπινων σχέσεων.
- ❖ Μετασχηματισμός των κυρίαρχων προτύπων και του αξιακού συστήματος στα πλαίσια του ψηφιακού περιβάλλοντος.
- ❖ Η προσκόλληση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης με το συνακόλουθο εξωραϊσμό των προτύπων καλλιεργούν ανεδαφικά οράματα (προσδοκίες) που επιτείνουν το πρόβλημα της αποξένωσης και της ψυχικής ασφυξίας.

ΘΕΜΑ Β**B1. 1. β**

2. β

3. α

4. α

5. α

B2. α. Στην τρίτη παράγραφο, η συντάκτρια θίγει το ρόλο των Smartphone και των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης στην όξυνση του δημογραφικού προβλήματος. Αυτά συνιστούν το αίτιο, ενώ τα δύο αποτελέσματα που επισύρονται είναι:

η καλλιέργεια εξιδανικευμένων προτύπων

(« καλλιεργούν εξιδανικευμένα πρότυπα σχέσεων, εμφάνισης και επιτυχίας»)

και η αύξηση της κοινωνικής απομόνωσης

(«που αυξάνουν τα επίπεδα μοναξιάς, κοινωνικής απομόνωσης»)

Ενδεικτικές λέξεις: «καλλιεργούν» και «αυξάνουν».

Με την επιλογή της να οργανώσει το λόγο της στην παράγραφο με τη μέθοδο του αιτίου – αποτελέσματος, η συντάκτρια προτίθεται να ερμηνεύσει με πειστικό τρόπο την αρνητική επίδραση των ψηφιακών μέσων στο ζήτημα της υπογεννητικότητας/ δημογραφικής κατάρρευσης.

Έτσι, αναδεικνύονται οι αιτιακές τους σχέσεις και η σοβαρότητα του θέματος και εγείρεται ο προβληματισμός και ο αναστοχασμός του αναγνώστη.

B2. β. Η διαρθρωτική λέξη «Γιατί» δηλώνει αιτιολόγηση. Ο συγγραφέας με τη συγκεκριμένη επιλογή αιτιολογεί, επεξηγεί την άποψη / θέση που διατύπωσε /

προανέφερε αναφορικά με το γεγονός πως οι γέροι μπορεί ενίοτε να εμφανίζουν τα χαρακτηριστικά που προσιδιάζουν στη νεότητα.

«Λοιπόν»: Πρόκειται για διαρθρωτική λέξη που δηλώνει συμπέρασμα – αποτέλεσμα. Αποφαιίνεται ο συγγραφέας πως οι νέοι και οι γέροι διαφοροποιούνται απλώς ως προς την ηλικία και όχι ως προς την ιδεολογία, τα συναισθήματά τους.

Είναι αναγκαία, συνεπώς, η αρμονική συμπόρευσή τους για την κοινωνική ανέλιξη.

B3. Το ασύνδετο σχήμα «Λέγεται συνήθως... συμβιβασμούς»:

- ❖ Προσδίδει έμφαση και γοργότητα στον λόγο.
- ❖ «Χρωματίζει» συναισθηματικά το κείμενο.
- ❖ Κάνει το ύφος κοφτό, πυκνό, παραστατικό και οικείο.
- ❖ Διευκολύνει την κατανόηση του μηνύματος αναφορικά με τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των νιάτων.

Το πρώτο πληθυντικό πρόσωπο «Μπορούμε...προσδιορίζουμε»:

- ❖ Δημιουργεί μια αίσθηση οικειότητας ανάμεσα στον πομπό και τον δέκτη, αφού ο συγγραφέας εντάσσει τον εαυτό του μέσα σε ένα ευρύτερο σύνολο ατόμων.
- ❖ Αποπνέει συλλογικότητα – καθολικότητα, ενώ ο λόγος αποκτά αμεσότητα και έτσι επιτυγχάνεται η ευαισθητοποίηση, αναφορικά με τα χαρακτηριστικά των νιάτων και της τρίτης ηλικίας.
- ❖ Ο συγγραφέας συμμετέχει στο θέμα που πραγματεύεται, αφού μοιράζεται με τον αναγνώστη την ίδια οπτική γωνία. Έτσι ενισχύει την πειστικότητα / αξιοπιστία της θέσης του.

Η συνυποδήλωση / μεταφορά «ανθρώπους που διαρκώς καλπάζουν ορμητικά προς τα εμπρός»:

- ❖ Προκαλεί συναισθηματική φόρτιση / συγκινησιακή διέγερση στο δέκτη.
- ❖ Δίνεται έμφαση στη μορφή του μηνύματος, το οποίο μεταφέρεται με υποκειμενισμό.
- ❖ Το ύφος του λόγου γίνεται ζωνρό, παραστατικό, γλαφυρό, άμεσο, οικείο και υπηρετείται η πρόθεση του προβληματισμού του αναγνώστη για το ότι η ουσιαστική πρόοδος των κοινωνιών πραγματώνεται όχι από την άκριτη απόρριψη της εμπειρίας των μεγαλύτερων σε ηλικία, αλλά από την αρμονική συμπόρευση / συνύπαρξη/ όσμωση/ αλληλεπίδραση των γενεών.
- ❖ Κεντρίζεται το ενδιαφέρον του αναγνώστη και το κείμενο αποκτά επικοινωνιακή αποτελεσματικότητα.

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. Το ποιητικό υποκείμενο προτρέπει τον αναγνώστη να αποβάλλει από τη ζωή και την ύπαρξή του, τη θλίψη και την απαισιοδοξία που του προκαλούν εμμονές σε ψυχοφθόρα συναισθήματα και σε «τοξικούς» ανθρώπους, έτσι ώστε να βιώσει την αληθινή υπαρξιακή ευτυχία και πληρότητα.

Ειδικότερα προτρέπει:

- ❖ Να αποτινάξει αρνητικά συναισθήματα («Χτύπα τη θλίψη καταγής/ και πέταξε το μαράζι στα σκουπίδια»).
- ❖ Να αγωνιστεί, να διεκδικήσει δυναμικά τη χαρά της ζωής («Πρέπει να πολεμήσης να χαρής / και ακόμα να χαρής»).

Να μην «πικραίνεται» από την προσπάθεια κάποιων κακοπροαίρετων (τοξικών) ανθρώπων να υποτιμήσουν και να υπονομεύσουν τη ζωή και την αξιοπρέπειά του («Κι όχι να πίνης ξύδι -όποιος κι αν στο δίνει .Τώρα σου πρέπει μέλι κι ένα ποτήρι γιομάτο «δε με μέλλει». Ορθό-κοφτό σαν βλύσμα κραυγής γλάρου»).

- ❖ Να απαλλαγεί από όσα και όσους τον καταδυναστεύουν («Πρέπει να γυμνωθής»).
- ❖ Να ξεκινήσει τη ζωή του από την αρχή, με όμορφα συναισθήματα, με θετική σκέψη και αισιοδοξία («Κι αν στολιστής να στολιστής με αχάτη»).
- ❖ Να βιώσει ότι τον κάνει ευτυχισμένο («Πρέπει να νιώσης όλες τις ηδονές που σε τραβάνε»).
- ❖ Να απελευθερώσει την ψυχή του από ευτελή ένστικτα και κατώτερα πάθη
- ❖ (« Μα πρώτα πρέπει να ανασάνης μπροστά στον ήλιο / Και αφού λυτρώσεις στην ψυχή σου τον οίστρο του βαρβάρου»).
- ❖ Να ζήσει την αληθινή ζωή, να διεκδικήσει την πραγματοποίηση των στόχων, των ονείρων, των επιθυμιών του («Έβγα στο δρόμο»).
- ❖ Να προχωράει με θάρρος, με αποφασιστικότητα, με υψηλό αυτοσυναίσθημα (αυτοπεποίθηση, αυτοεκτίμηση) («Μη φοβηθείς το πάτημά σου»).

Κειμενικοί δείκτες (ενδεικτικά) που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν:

- ❖ Χρήση β' ενικού ρηματικού προσώπου («να πίνης, να χαρής»).
- ❖ Προστακτική έγκλιση («χτύπα, πέταξε, Έβγα»).
- ❖ Δεοντολογική διατύπωση / αναγκαιότητα («Πρέπει να πολεμήσης ..., Πρέπει να γυμνωθής»).
- ❖ Υποτακτική έγκλιση («να στολιστής, να ανασάνης, Μην φοβηθείς»).
- ❖ Μεταφορές
(«Χτύπα τη θλίψη καταγής / Και πέταξε το μαράζι στα σκουπίδια / Και όχι να πίνης ξύδι / Τώρα σου πρέπει μέλι κι ένα ποτήρι γεμάτο «δε με μέλλει» / να στολιστής με αχάτη / να γυμνωθής / να νιώσης όλες τις ηδονές που σε τραβάνε / να ανασάνης μπροστά στον ήλιο / και να λυτρώσεις στην ψυχή σου τον οίστρο του βαρβάρου/ Μη φοβηθείς το πάτημά σου»).
- ❖ Παρομοίωση («σαν βλύσμα κραυγής γλάρου»).
- ❖ Επανάληψη («Πρέπει να πολεμήσης ..., Πρέπει να γυμνωθής..., Πρέπει να νιώσης..., Πρέπει να ανασάνης.....»).

- Ακολουθεί η προσωπική γνώμη, ανάλογα με τα βιώματα και τον παραστατικό κύκλο του κάθε μαθητή. Κάθε απάντηση είναι αποδεκτή, αρκεί να τεκμηριώνεται κατάλληλα.

ΘΕΜΑ Δ

Δ1. Καθώς πρόκειται για άρθρο που θα αναρτηθεί στη σχολική εφημερίδα, κρίνεται αναγκαία η χρήση τίτλου.

Πρόλογος: Αφόρμηση από την επικαιρότητα και τα κείμενα αναφοράς / επισήμανση ότι η αποξένωση – μοναξιά αποτελεί ένα από τα κυριότερα προβλήματα του σύγχρονου ανθρώπου. Αναφορά στα ζητούμενα για την ομαλή μετάβαση στο θέμα.

Α' Ζητούμενο: Λόγοι αύξησης των επιπέδων μοναξιάς στην εποχή μας

1. Επίδραση της τεχνολογίας και των ψηφιακών μέσων:

- Αντικατάσταση της διαπροσωπικής επαφής από την ψηφιακή
- Τυπικές, απρόσωπες σχέσεις και περιορισμός της ουσιαστικής επικοινωνίας.

2. Έντονοι, γρήγοροι ρυθμοί ζωής :

- Πολλαπλές, πολύπλοκες επαγγελματικές και ακαδημαϊκές υποχρεώσεις.
- Απουσία ελεύθερου χρόνου για σύναψη διαπροσωπικών σχέσεων.

3. Επικράτηση ατομικισμού και στείρου ανταγωνισμού:

- Ναρκισσισμός, φιλαυτία σύγχρονου ανθρώπου.
- Αδιαφορία για το συλλογικό καλό και υιοθέτηση αθέμιτων μέσων προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός του.

4. Αλλαγές στη δομή της σύγχρονης οικογένειας:

- Έλλειψη επαφής και επικοινωνίας ανάμεσα στα μέλη – «χάσμα γενεών».
- Ενίσχυση της απομάκρυνσης από τις οικογενειακές παραδόσεις.

5. Στροφή στον υλικό ευδαιμονισμό:

- Ακόρεστη μανία για υλικά αγαθά, εγκλωβισμός στον υπερκαταναλωτισμό.
- Θεοποίηση του χρήματος – έκπτωση της αξίας «άνθρωπος», υποταγή στον συρμό, στο εφήμερο, στο πρόσκαιρο.
Επίταση του ανταγωνισμού εξαιτίας των υλιστικών προτύπων που προβάλλει η διαφήμιση.

Β' Ζητούμενο: Τρόποι συνεργασίας των νέων με τους ανθρώπους της τρίτης ηλικίας, ώστε να θεραπευτεί η μοναξιά και των δύο γενεών.

1. Κοινωνικές και πολιτιστικές δράσεις:

- Συμμετοχή σε εθελοντικές δράσεις, εκδηλώσεις, θεατρικές ομάδες και συλλόγους.
- Συμμετοχή σε δράσεις των δήμων / των τοπικών κοινοτήτων.

2. Ανταλλαγή εμπειριών και γνώσεων:

- Οι άνθρωποι της τρίτης ηλικίας να μεταλαμπαδεύουν στη νέα γενιά τις εμπειρίες που έχουν αποκομίσει από τη ζωή, τις αξίες και τις παραδόσεις.
- Οι νέοι να συνεισφέρουν με τις γνώσεις τους στην εξοικείωση των ανθρώπων της τρίτης ηλικίας με την τεχνολογία και τα ψηφιακά μέσα.

3. Εθελοντική συνεισφορά / δράση των νέων:

- Παροχή βοήθειας από μέρους των νέων στις καθημερινές ανάγκες των ανθρώπων της τρίτης ηλικίας.
- Συντροφικότητα, ενδιαφέρον από μέρους των νέων για τους ηλικιωμένους που ζουν / είναι μόνοι τους.

4. Δράσεις στο πλαίσιο του σχολείου:

- Μαθητικές επισκέψεις σε ΚΑΠΗ και οίκους ευγηρίας.
- Διεξαγωγή κοινών εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

5. Καλλιέργεια αλληλοσεβασμού και γόνιμης επικοινωνίας:

- Ουσιαστική κατανόηση των αναγκών τόσο της νέας γενιάς, όσο και των ανθρώπων της τρίτης ηλικίας.
- Ανάπτυξη σχέσεων αλληλεγγύης, διάλογος, αλληλεπίδραση.

Επίλογος: Σύντομη συνόψιση / συναγωγή συμπεράσματος / ανάδειξη της δέουσας θέσης για την συμπληρωματικότητα των γενεών που λειτουργεί ως αναγκαία συνθήκη για την ευδοκίμηση των κοινωνιών.

Επιμέλεια

Ευγενία Καρασαβόγλου – Βιολέττα Καστάνη – Μαρία Λιάλιου